

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته آموزش و پرورش تطبیقی

عنوان:

بررسی مقایسه ای آموزش ضمن خدمت معلمان در ایران، ژاپن و هندوستان

استاد راهنما:

دکتر ایراندخت فیاض

استاد مشاور:

دکتر محمد آرمند

دانشجو:

غلامحسین کریمی باصری

خرداد ۹۳

تقدیم

به آنان که هیچ گاه آفتاب مهرشان در دل من غروب نخواهد کرد:

به پدر مهربانم؛

اسوه خوبیها، او که خطوط چین خورده مردانه اش حاکی از سالها رنجی است که به پای گل‌های به ثمر رسیده زندگیش کشیده است. دست های پاکش لایق صدها بوسه است و نوع نگاهش تا ابد سرمایه جاوید زندگیم خواهد بود.

مادر عزیزم؛

که وجودم برایش همه رنج است و وجودش برایم همه مهر است، او که لبانش بارگاه ترنم نغمه های آسمانی دعاست، او که نگاهش بدرقه گر همیشگی راهم می باشد، او که همواره غمخوار و یاور من در زندگی خواهد بود.

و همسر دلسوز و فداکارم؛

که وجودش مایه آرامش و همراه همیشگی ام در زندگی است.

و

پسر عزیزم محمدپارسا

تشکر و قدردانی

در اینجا لازم می دانم از زحمات بی دریغانه و دلسوزانه استاد ارجمندم سرکار خانم دکتر ایراندخت فیاض که در به گام به گام این مهم یاری ام نمود قدردانی کنم.

از استاد صبورم آقای دکتر محمد آرمند که با مشاوره های دلسوزانه در به ثمر رسیدن این اثر نقش داشته، قدردانی کنم.

از استاد بزرگوارم جناب آقای دکتر کولایی نژاد که داوری این پژوهش را به عهده گرفت تشکر و قدردانی می نمایم.

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی تطبیقی آموزش ضمن خدمت معلمان در کشورهای ایران، ژاپن و هند می باشد. جامعه و نمونه پژوهش نظام آموزش ضمن خدمت کشورهای ایران، ژاپن و هند می باشد که با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند انتخاب گردیدند. پژوهش حاضر یک بررسی توصیفی- تطبیقی است که اطلاعات مورد نیاز آن برای پاسخگویی به سوالات، از طریق بررسی اسناد و جستجو در شبکه جهانی اینترنت گرد آوری شده است. الگوی مورد استفاده برای طرح تحقیق در این زمینه الگوی بردی بوده است که شامل چهار مرحله توصیف، تفسیر، همجواری و مقایسه می باشد. در این پژوهش ابتدا به وضعیت نظام آموزش ضمن خدمت معلمان در کشورهای ایران، ژاپن و هند پرداخته شد و سپس شباهت ها و تفاوت های موجود در نظام آموزش ضمن خدمت کشورهای مذکور بررسی شد. از جمله نتایج تحقیق می توان به موارد زیر اشاره کرد. نظام آموزش ضمن خدمت در ایران دارای چشم انداز مشخصی نیست و تا حدودی بدون برنامه بر این نظام سایه افکنده است. در صورتی که در کشورهای ژاپن و هند دارای چشم انداز مشخص و دانشگاه ها و موسسات تربیتی در اجرای آن نقش مهمی دارند. با توجه به هدف تحقیق سعی کردیم که از تجربیات کشورهای هند و ژاپن که موفقیت هایی در این زمینه داشتند استفاده کنیم. در پایان محقق با استفاده از یافته های تحقیق و استفاده از تجارب کشورهای ژاپن و هند برای کیفیت بخشیدن به نظام آموزش ضمن خدمت معلمان در ایران طرحی پیشنهاداتی ارائه شده است.

واژگان کلیدی: بررسی تطبیقی-آموزش-آموزش ضمن خدمت معلمان

فصل اول :

۲.....مقدمه

۲..... بیان مساله:

۴..... اهمیت و ضرورت تحقیق:

۵..... اهداف تحقیق:

۵..... الف.هدف اصلی:

۵..... ب.اهداف فرعی:

۵..... سوالات تحقیق:

۵..... سوال های اصلی:

۵..... سوالهای فرعی:

۶..... تعریف مفاهیم وواژگان اختصاصی طرح:

۶..... آموزش ضمن خدمت:

۶..... بررسی تطبیقی:

۶..... بهسازی:

۷..... آموزش:

۷..... اثربخشی:

۷..... آموزش ضمن خدمت کوتاه مدت:

فصل دوم

۸..... ادبیات پژوهش

۹..... بنیادهای نظری:

۹..... آموزش:

۱۰..... مفهوم بهسازی و رابطه آن با نیروی انسانی:

۱۰..... آموزش و بهسازی سازمانی:

۱۰..... اصول آموزش:

۱۱..... انواع آموزش کارکنان:

۱۱..... مفهوم آموزش ضمن خدمت:

- ۱۲..... اصول آموزش ضمن خدمت:
- ۱۳..... اهداف آموزش ضمن خدمت
- ۱۵..... اهمیت و ضرورت آموزش ضمن خدمت
- ۱۶..... الگوهای آموزش ضمن خدمت :
- ۱۶..... الگوی نظام دار
- ۱۷..... الگوی انتقالی
- ۱۸..... الگوی آموزش ضمن خدمت ملی
- ۱۸..... الگوی آموزش ضمن خدمت انفرادی
- ۱۸..... الگوی آموزشی ضمن خدمت به عنوان مشاوره
- ۱۹..... الگوی اثر بخشی افزوده
- ۱۹..... الگوی توسعه مداوم
- ۲۰..... الگوی انعطاف پذیر
- ۲۱..... پیشینه تحقیق
- ۲۱..... تحقیقات داخلی:
- ۲۲..... تحقیقات انجام شده خارجی:
- ۲۴..... نتیجه گیری

فصل سوم

- ۲۵..... روش شناسی تحقیق
- ۲۶..... جامعه آماری:
- ۲۷..... روش گرد آوری اطلاعات:
- ۲۷..... روش نمونه گیری:
- ۲۷..... ابزار اندازه گیری:
- ۲۷..... روش تجزیه و تحلیل داده ها:

فصل چهارم

- ۲۸..... یافته های تحقیق
- ۲۹..... تاریخچه آموزش ضمن خدمت در جهان
- ۲۹..... تاریخچه آموزش ضمن خدمت در ایران

سیاست آموزشی در ایران	۳۰
ویژگی و اصول آموزش ضمن خدمت در ایران	۳۰
۱.انواع برنامه های آموزشی از لحاظ عنوان :	۳۲
۲.انواع برنامه های آموزشی از نظر محتوا	۳۲
۳.انواع برنامه از نظر مدت:	۳۳
۴.انواع برنامه از نظر اجرا:	۳۳
۵-انواع برنامه ها از نظر تمرکز:	۳۴
آموزش های بلند مدت ضمن خدمت	۳۵
دوره های آموزش ضمن خدمت کوتاه مدت	۳۵
مشکلات در نظام آموزشی ضمن خدمت ایران	۳۷
کلیاتی در مورد کشور ژاپن	۳۸
وضعیت آموزش و پرورش در ژاپن	۳۹
سیر تاریخی و تکوینی تربیت معلم	۴۰
استخدام معلمان در ژاپن	۴۲
گواهینامه معلمی:	۴۲
آموزش معلمان در ژاپن	۴۳
ضرورت بازنگری برنامه های تربیت معلم	۴۳
تجربه ژاپن در آموزش پیش از خدمت و ضمن خدمت معلمان	۴۴
مراکز آموزش ضمن خدمت در ژاپن	۴۵
«برنامه های فراخوانی» به عنوان آموزش ضمن خدمت در ژاپن	۴۶
آموزش پیش از خدمت در ژاپن	۴۶
شرایط معلمان	۴۷
تحصیلات معلمان	۴۹
ارتقای کار آیی معلمان :	۴۹
۱-برنامه های آموزشی ضمن خدمت:	۴۹
-اعزام معلمان ژاپنی به خارج	۵۱
- دعوت و استخدام معلمان خارجی:	۵۱
کلیاتی در مورد هندوستان	۵۲

۵۲	.....	نظام آموزشی هندوستان
۵۲	.....	سیاست های آموزشی
۵۳	.....	سیاست های آموزشی پس از انقلاب صنعتی
۵۳	.....	نظام آموزشی
۵۴	.....	اصول و اهداف کلی آموزش
۵۴	.....	تربیت معلم در هند
۵۵	.....	استقبال از تربیت معلم در هند
۵۵	.....	آموزش ضمن خدمت در هند
۵۵	.....	۱. مراکز خاص آموزش ضمن خدمت
۵۶	.....	۲. دانشکده های تربیت دبیر
۵۶	.....	۳. مراکز برنامه ریزی درسی و تحقیقات آموزشی و شعب آن
۵۶	.....	۴. مرکز ملی برنامه ریزی آموزش مدیریت
۵۶	.....	۵. آموزش معلمان چند مدرسه در یک مدرسه
۵۶	.....	آموزش ضمن خدمت در نظام آموزشی هند
۵۹	.....	آموزش های ضمن خدمت
۵۹	.....	مراکز مجری دوره های آموزشی
۵۹	.....	زمان برگزاری دوره ها
۶۰	.....	محتوای دوره های آموزشی
۶۰	.....	روش های تدریس نو آورانه (به مدت سه روز)
۶۰	.....	مهارت های زبانی
۶۱	.....	آموزش هنر
۶۱	.....	آموزش مسائل بهداشتی و تندرستی
۶۱	.....	آزمایش های علوم
۶۱	.....	ابزار نظارت بر کیفیت آموزش های کلاسی
۶۱	.....	آموزش یوگا
۶۱	.....	شیوه اجرای دوره ها
۶۲	.....	معنای آموزش معلم
۶۲	.....	ماهیت آموزش و پرورش معلم

- حوزه و هدف آموزش و تربیت معلم ۶۲
- اهداف:منظر آموزش و تربیت معلم : ۶۳
- نیاز برای تربیت و آموزش معلم در راستای آماده سازی در آموزش سطح بالاتر: ۶۳
- آموزش و پرورش ضمن خدمت : ۶۴
- ارزیابی نیاز های آموزشی : ۶۴
- مهمترین موضوعات مرتبط با آموزش و پرورش معلم در زیر آمده است : ۶۴
- مسئله مرتبط با آموزش و پرورش معلم: ۶۴
- پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت آموزش و پرورش معلم:..... ۶۵
- شرایط خدمت مربیان معلم : ۶۵
- بندها و شرایط ضمن خدمت:..... ۶۵
- مدیریت کیفیت در آموزش و پرورش مربی: ۶۶
- برنامه و هدف: ۶۷
- نیاز به آموزش ضمن خدمت: ۶۷

فصل پنجم

- بحث و نتیجه گیری ۶۸
- سوال اول: شباهت های بین آموزش ضمن خدمت معلمان در ایران ، ژاپن و هند ۶۹
- ۱.توجه به آموزش ضمن خدمت در سطح کلان برنامه ریزی:..... ۶۹
- ۲.توجه به تنوع در دوره ها:..... ۷۰
۳. استفاده از معلمان با سابقه به عنوان استاد ضمن خدمت در کشورهای ایران ژاپن و هند:..... ۷۰
- سوال دوم : تفاوت های بین آموزش ضمن خدمت معلمان در کشورهای ایران ژاپن و هند ۷۰
- ۱ . ارتباط بین نهادها و موسسات مجری آموزش ضمن خدمت:..... ۷۰
- ۲ . ارتباط بین آموزش ضمن خدمت و دانشگاه ها:..... ۷۰
- ۳.علمی بودن آموزش ضمن خدمت: ۷۱
- ۴ . غیر متمرکز بودن نظام آموزش ضمن خدمت معلمان:..... ۷۱
- ۵ . اصل شمولیت و اختیار در آموزش ضمن خدمت:..... ۷۲
- دوره های آموزشی ضمن خدمت در کشور های مذکور به چه میزان است؟ ۷۲
- چه دوره هایی در آموزش ضمن خدمت گذرانده می شود؟ ۷۲

۷۳	سوال سوم: .....
۷۴	۱- ایجاد یک نهاد مستقل و تخصصی ضمن خدمت.....
۷۴	۲- مرحله ی تعیین جهت: .....
۷۵	۳- مرحله ی تعیین نیاز، روش و محتوا:.....
۷۵	۴- مرحله اجرا:.....
۷۶	۵- مرحله ارزشیابی: .....
۷۶	۶- مرحله ی بازخورد:.....
۷۶	پیشنهادهای اجرایی .....
۷۷	پیشنهاد برای تحقیقات آینده .....
۷۸	موانع و محدودیت های تحقیق .....
۷۸	منابع.....
۷۸	منابع فارسی: .....
۸۱	منابع انگلیسی .....
۸۲	.....Abstract:

فصل اول

کلیات تحقیق

توسعه و پیشرفت هر جامعه ای به عواملی از قبیل آموزش و پرورش بهداشت، سلامت، افکار عمومی جامعه در باب کاروندگی بستگی دارد. آموزش و پرورش سنگ زیربنای توسعه اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگ هر جامعه است و به عنوان عاملی موثر در فضیلت بخشیدن به امکانات بالقوه ذاتی افراد، انتقال اندوخته تجارب گذشتگان، آرایه ارزشهای مطلوب، افزایش معلومات و ایجاد مهارتهای لازم در افراد برای زندگی و بالاخره تسهیل حرکت وجودی انسان به سوی کمال و قرب الی الله است، اهمیت این نهاد اجتماعی را پیش از پیش نشان می دهد. بررسی عوامل موثر پیشرفت و ترقی در جوامع پیشرفته نشان می دهد که همه ی این کشورها از آموزش و پرورش توانمند و کارآمد برخوردار بودند. نگاهی به تاریخ ملل نیز، بیان کننده این واقعیت است که دوران شکوفایی و درخشیدن آنها بارشد و پویایی نظامهای آموزشی مقارن بوده است. عصر ما که عصر تغییر نامیده است و در قرن اخیر جهان شاهد تحولات شگرفی بوده است معلمان و دست اندر کاران تعلیم و تربیت جزء اولین گروهی هستند که بایستی در آنها حالت پذیرش و آمادگی برای تغییرات به وجود آید. لذا آموزشهای ضمن خدمت وسیله ای برای ایجاد سازگاری در معلم با مجموع شرایط محیط آموزشی، به روز آوردن اطلاعات و دانشها، کسب مهارتها و تخصص های ضروری در جهت سهولت انجام کار و تامین رضایت خاطر معلمان و فراهم آوردن زمینه ارتقای گروه شغلی آنها، ایجاد عادات مطالعه و پژوهش و آشنایی با روشهای جدید تدریس می باشد. دوره های آموزش ضمن خدمت معلمان معمولا تقویت قابلیتهای موجود معلمان، پرورش مهارتها و توانایی مربوط به عملکرد آنها را شامل می شود (واجارگاه، ۱۳۸۴).

بیان مساله:

نیروی انسانی یکی از اساسی ترین عوامل موثر در توسعه اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی هر کشور می باشد. تجهیز نیروی انسانی به مهارتها و تخصص های مورد نیاز شغلی و حرفه ای خود یکی از مهم ترین راههای رسیدن به اهداف توسعه مورد نظر می باشد. در همین ارتباط درک اهمیت و ضرورت نیروی انسانی هنگامی آشکار می شود که به این حقیقت توجه داشته باشیم که تحقیق و توسعه مستلزم پرورش نیروی انسانی

کیفی و با صلاحیت می باشد و توسعه بدون داشتن انسانهای شایسته امری غیر ممکن است. بالطبع نهاد مهم آموزش و پرورش در هر کشور تلاشهای مداوم و اقدامات پیگیری در این زمینه ها انجام داده است. در کشور ما آموزش و پرورش بنا به سیاست سازمانی و استراتژی خود در جهت توسعه و کارایی کیفی بیشتر، برای معلمان به طور گسترده در سطح هر استان و شهرستان و نواحی اقدام به برگزاری دوره های آموزش ضمن خدمت نموده است. آموزش ضمن خدمت کارکنان نظام آموزش و پرورش نقش بسزایی در ارتقای کارایی نظام دارد. دوره های آموزش ضمن خدمت معمولاً تقویت قابلیت های موجود معلمان و کارشناسان و تسهیل کسب دانش و بعلاوه پرورش مهارت ها و تواناییها مربوط به عملکرد آنان را شامل می شود (بازرگان، ۱۳۷۶).

لزوم توجه به آموزش ضمن خدمت امری منطقی است که برد و وسعت جهانی دارد زیرا ایجاد تحول در روشها و برنامه ریزی درسی و افزایش حرفه ای معلمان و قادر ساختن آنان به استفاده و یادگیری و تبادل تجربه نیاز دارد که دستیابی به آن از طریق آموزش ضمن خدمت ممکن می گردد. و از طرفی باز ساخت نظام آموزشی و انطباق کادر آموزشی و اداری با تغییرات حاصله از نو آوری های علمی و تکنولوژیک و به روز کردن اطلاعات و دانش ها به اجرای دوره های آموزش ضمن خدمت نیاز دارد (سعیدی، ۱۳۷۵). کشورهایی که آموزش و پرورش آنها نقش مهمی در توسعه همه جانبه آنها داشته اند و نقش سرمایه گذاری روی جوانب گوناگون حرفه ای معلمی، ما را به این سمت سوق می دهد که از طریق مطالعه تطبیقی ضمن بهبود وضعیت خود نه هزینه زیادی را صرف کنیم و نه توسعه بر مبنای آموزش و پرورش را به تاخیر بیندازیم. بدیهی است که در این مسیر باید کشورهای پیشرو و پیشرفته مد نظر باشد. در این پژوهش به دنبال این هستیم که با توصیف و تحلیل نظام آموزشی ضمن خدمت معلمان کشورهای "ایران، ژاپن و هند" از طریق یک مطالعه تطبیقی به این نتیجه برسیم که آیا اصول یا ویژگی های مشترکی و همچنین اصول یا ویژگی های متفاوتی بین این سه کشور وجود دارد؟ دلیل انتخاب کشور ژاپن به خاطر این است که جزء کشورهای پیشرفته محسوب می شود و با کشور ما اشتراکهای فرهنگی بسیاری دارد. و دلیل انتخاب کشور هند به خاطر اینکه از تاریخ تمدن کهن و میراث های غنی فرهنگی می باشد و از لحاظ تاریخی ارزش زیادی برای آموزش قائل بودند و همچنین یک سری از مسائل و مشکلات آنها با ما یکسان

است. علاوه بر آن دو کشور مذکور از لحاظ تولید علم در بین ۱۰ کشور اول دنیا قرار دارند. وبعد از این مرحله با شناخت شکاف بین نظام آموزش ضمن خدمت معلمان کشور خودمان و کشورهای ژاپن و هند پیشنهادی برای کشور خودمان ارائه کنیم.

اهمیت و ضرورت تحقیق:

با توجه به گسترش دانش و تغییرات سریع تکنولوژی، آموزشهای ضمن خدمت و کاربردی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار می باشد. زیرا ارائه آموزشهای ضمن خدمت موجب به هنگام و به روز شدن دانش و مهارت معلمان در زمینه شغلی و حرفه ای آنان میگردد. برگزاری این دوره ها زمانی موثر و مقرون به صرفه خواهد بود که بر اساس برنامه ریزی دقیق و از طریق نیازسنجی آموزشی با توجه به امکانات صورت گرفته باشد. منابع محدود مالی هر سازمان ایجاب می کند که با بررسی دقیق از روند کار کیفیت آموزشهای ارائه شده به عمل آید تا با توجه به این محدودیت از دوباره کاری ها و اتلاف نیروی انسانی و سایر منابع جلوگیری به عمل آید. ارائه آموزش اثربخشی در یک سازمان مستلزم تفکر جدید، مدل های جدید و رویکردهای جدید می باشد. آموزش و بهسازی کارکنان اقدامی راهبری است که در سطح فردی باعث ارزشمندی و در سطح سازمانی باعث بهبود سازمان و در سطح ملی و حتی فرا ملی منجر به افزایش بهره وری و نتایج مثبت می شود. بنابراین یکی از اقدامات زیر بنایی که باعث کارآمدی سازمانها می شود توسعه پیوسته نیروی انسانی از طریق آموزش و بهسازی آن است. به این ترتیب ضروری بود تا از طریق یک مطالعه تطبیقی نظام آموزش ضمن خدمت ایران با کشورهای پیشرویی که دلایل آنها در مساله ذکر شده تا از کم و کاستی نظام آموزش ضمن خدمت کشورمان مشخص و با دادن پیشنهادی مناسب آموزشی در جهت رفع آن برآئیم.

اهداف تحقیق:

الف. هدف اصلی:

بررسی تطبیقی نظام آموزش ضمن خدمت معلمان در کشورهای ایران، ژاپن و هند به منظور ارائه پیشنهاد مناسب برای نظام آموزش ضمن خدمت ایران

ب. اهداف فرعی:

۱. بررسی تطبیقی اصول و ویژگی های مشترک نظام آموزش ضمن خدمت معلمان در ایران، ژاپن و هند

۲. بررسی تطبیقی اصول و ویژگی های متفاوت نظام آموزش ضمن خدمت معلمان در ایران، ژاپن و هند

۳. ارائه پیشنهاد مناسب برای نظام آموزش ضمن خدمت ایران

سوالات تحقیق:

سوال های اصلی:

۱. آیا بین ویژگیها و اصول آموزش ضمن خدمت معلمان ایران و آموزش ضمن خدمت معلمان ژاپن و هند وجوه مشترکی است؟

۲. آیا بین ویژگیها و اصول آموزش ضمن خدمت معلمان ایران و آموزش ضمن خدمت معلمان ژاپن و هند وجوه متفاوتی است؟

۳. آیا بر اساس این مطالعه تطبیقی می توان پیشنهادی برای نظام آموزش ضمن خدمت ایران ارائه کرد؟

سوالات فرعی:

۱. دوره های آموزش ضمن خدمت در کشورهای مذکور به چه میزان است؟

۲. چه دوره هایی در آموزش ضمن خدمت گذرانده می شود؟

تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی طرح:

آموزش ضمن خدمت:

الف تعریف نظری: فعالیتی نظام دار و تابع شرایط زمانی که در هر سازمان یا موسسه منجر به رشد و تغییرات اساسی در میزان مهارت‌های علمی و دانشی و مهارت‌های علمی فرضی و تکامل نیروی انسانی می‌گردد به طوری که تأثیرات آن در کارآیی سازمان موثر واقع شود (سلیمان پور، ۱۳۸۱)

ب. تعریف عملیاتی: آموزش ضمن خدمت به تمامی آموزش‌هایی که معلمان در طول دوران استخدامی در هنگام کار کردن می‌بینند

بررسی تطبیقی:

نظری: تطبیق و مقایسه به عملی گفته می‌شود که در آن دو یا چند پدیده در کنار هم قرار داده به منظور یافتن وجوه اختلاف و تشابه، آنها را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده تا از این طریق بتوانیم به گزینش اصلح دست یابیم. در حیطه آموزش و پرورش این مقایسه یا تطبیق می‌تواند بین رویدادهای آموزشی در داخل یک نظام آموزش و پرورش صورت بگیرد یا در سطح وسعیتی و ویژگی‌های گوناگون یک نظام تربیتی با نظام‌های تربیتی کشورهای دیگر مقایسه گردد (آقازاده، ۱۳۸۱)

تعریف عملیاتی: مقایسه نظام آموزش ضمن خدمت به منظور شناخت تفاوتها و شباهتها و همچنین ویژگی‌ها و اصول آموزش ضمن خدمت در کشورهای ایران، ژاپن و هند

بهسازی:

نظری: یادگیری برنامه ریزی شده تجاربی که شرایطی را فراهم می‌آورد تا افراد بتوانند وظایف خود را در آینده به طور اثر بخشی انجام دهد (پاکدل، ۱۳۷۵).

عملیاتی: به کلیه برنامه‌های آموزشی اعم از توسعه ای و کار آموزی اطلاق می‌شود.

آموزش:

نظری: ایجاد شرایطی برای تغییر رفتار افراد در جهت اهدافی معین است. تغییر رفتار به منظور کاستن یا از میان برداشتن تفاوت یا فاصله با اهداف مطلوب به مورد اجرا در می آید (میرکمالی، ۱۳۷۷).

عملیاتی: به کلیه فعالیت های یادگیری که از طرف آموزش و پرورش یا نهادها برای معلمان در نظر گرفته می شود.

اثر بخشی:

نظری: عبارت است از میزان تحقق اهداف و انجام موفقیت آمیز ماموریت به تعبیر دیگر اثر بخشی عبارت است از عملکرد کارایی مطلوب در تخصیص منابع (میرکمالی، ۱۳۷۷).

عملیاتی: میزان دست یابی به اهداف دوره ای آموزش ضمن خدمت معلمان خواهد بود ۱. افزایش مهارت و آمادگی ۲. بهبود عملکرد شغلی

آموزش ضمن خدمت کوتاه مدت:

نظری: کلاس های آموزشی که از طرف گروه برنامه ریزی درسی وزارت آموزش و پرورش برای معلمان تشکیل می شود آموزش هایی که برای معلمان لازم تشخیص داده می شود یا دروسی که تغییر در محتوا و روش تدریس آن ها صورت گرفته و آموزش های اولیه معلمان برای ارائه این دروس ناکافی باشد تشکیل می گردد. معلمان ضمن تدریس در دوره های کوتاه مدت که حداقل ۲۰ ساعت یا بیشتر باشد شرکت می کنند.

عملیاتی: به آن دسته از آموزش هایی که در مدت زمان کوتاهی برای معلمان از طرف آموزش و پرورش در نظر گرفته می شود.

فصل دوم

ادبیات پژوهش

در دنیای در حال تغییر کنونی ضرورت آموزش و پرورش بنا به دلایل فراوان پذیرفته شده است. تغییرات سریع و عمیق سبب پیدایش نظریات گوناگون شده است. باید پذیرفت که بقا و کارایی یک سازمان درگرو نظریات به روز شده است. هرچند شاید که یک سازمان توان خود را بعلت تغییرات سریع در آن حد نبیند اما بر این مشکلات باید فائق آید تا کارایی خود را تضمین کند. در آموزش همیشه صحبت از نقش آموزش در تغییر محیط پیرامون، نوع آموزش، شیوه، ارائه، اصول آموزش،... است. آموزش ضمن خدمت از این قاعده مستثنی نیست به همین جهت نظریاتی در زمینه جوانب گوناگون این نوع از آموزش است که در زیر بیان می شود.

بنیادهای نظری:

آموزش:

آموزش از نظر لغوی اسم مصدر است و به معنی: آموختن، عمل کردن، و تعلیم دادن می باشد (عمید ۱۳۸۵ ص ۷۰) آموزش فعالیتی است هدفدار و از پیش تعیین شده و طراحی شده که هدفش فراهم کردن فرصتها و موقعیتها هایی است امر یادگیری را درون یک نظام پرورشی تسهیل کند و سرعت بخشد (شعبانی ۱۳۸۴). برای درک بهتر مطلب می توان به تعاریف زیر اشاره کرد:

۱. تعریف فرآیندی: آموزش عبارت است از توسعه سیستماتیک نگرش ها، آگاهی ها، مهارت ها و الگوهای رفتاری است که فرد برای انجام درست وظیفه یا شغل خود دارا می باشد آموزش روشی از سازماندهی اطلاعات و تجارب به گونه ای است که یک کارمند و یا یک کارگر را قادر می سازد به نحوی متفاوت با قبل با خود و موسسه اش رفتار کند.
۲. تعریف موضوعی: آموزش عبارت است از ایجاد یا توسعه مهارت یا رشته ای از مهارتهای ویژه راهنمایی و تعلیم در یک شغل یا در یک حرفه. یا به عبارتی ایجاد محیط و زمینه های لازم جهت فراگیری و کسب موثر آگاهی ها، توانائی ها، مهارتها و سایر ویژگی های لازم توسط افراد.
۳. تعریف مبتنی بر هدف: آموزش یعنی هر گونه کوشش برای ارتقاء عملکرد یک کارگر یا کارمند در شغل مرتبط. به طور کلی هدف آموزش ارتقاء و بهره وری و کارایی سازمان، ایجاد گسترش آگاهی ها و دیگر ویژگی های کارکنان می باشد (نیرمند و مسجدیان، ۱۳۸۴). کمیسیون خدمات نیروی انسانی تعریف وسیع و گسترده ای از آموزش ارائه می هد و آموزش را یک فرایند طراحی شده جهت اصلاح نمودن طرز فکر، دانش یا مهارتهای رفتاری از طریق یادگیری تجربی، جهت نائل شدن به عملکرد موثر در یک فعالیت یا در دامنه ای از فعالیتها و اهداف آنها در کارگاه های آموزشی که توانایی افراد